

Alver kommune
Havnevegen 41 A
5918 FREKHAUG

TILSYNSRAPPORT - VEDTAK

Alver kommune
Ostereidet ungdomsskule

Tema:

Gjere enkeltvedtak om spesialundervisning

Sak 2020/609

Innhald

Samandrag	3
1 Innleiing.....	3
1.1 Kort om kommunen	4
1.2 Om gjennomføringa av tilsynet.....	4
2 Gjere vedtak om spesialundervisning	5
2.1 Samtykke frå foreldre til elevar under 15 år og frå elevar over 15 år ved vedtak om spesialundervisning	5
2.1.1 Rettslege krav	5
2.1.2 Fylkesmannens observasjonar, vurderingar og konklusjonar.....	5
2.2 Saka skal vere tilstrekkeleg opplyst.....	6
2.2.1 Rettslege krav.....	6
2.2.2 Fylkesmannens observasjonar, vurderingar og konklusjonar.....	6
2.3 Enkeltvedtaket skal innehalde opplysningar om spesialundervisninga.....	8
2.3.1 Rettslege krav.....	8
2.3.2 Fylkesmannens observasjonar, vurderingar og konklusjonar.....	8
2.4 Enkeltvedtaket skal informere om klagereglar, innsynsrett og oppstartsdato	11
2.4.1 Rettslege krav	11
2.4.2 Fylkesmannens observasjonar, vurderingar og konklusjonar	11
3 Pålegg om retting	13
3.1 Oppfølging av pålegga	13
4 Kommunen har rett til å klage	14
Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget	15

Samandrag

Vi fører tilsyn med Alver kommune. Temaet for tilsynet er vedtak om spesialundervisning.

Vi har undersøkt kommunens praksis knytt opp til plikta til å gjere vedtak om spesialundervisning, om saka er tilstrekkeleg opplyst, om enkeltvedtaka inneheld opplysningar om spesialundervisning og om vedtaka informerer om klage- og innsynsrett.

Dei mest sentrale funna er:

- Vi finn manglar når det gjeld å sikre rettane til elevar over 15 år. Dette gjeld både retten til å gi samtykke til spesialundervisning og til å klage på kommunens vedtak.
- Vi finn ikkje at eleven uansett alder får høve til å uttale seg om den sakkunnige vurderinga før kommunen gjer vedtak.
- Skulen må vise omfang av spesialundervisninga knytt til fag, avvik frå læreplanar og organisering i faga.
- Skulen må grunngje avvik frå sakkunnig vurdering.
- Vi ser heller ikkje at barns beste er teke med som ein del av kommunens vurderingsgrunnlag i samband med vedtak.

Kommunen fekk ein førebels rapport og har ikkje uttalt seg innan fristen som var 16. mars 2020. Vi gjer no vedtak om pålegg om retting.

Alver kommune har rettefrist til **15. mai 2020**.

1 Innleiing

Fylkesmannen fører tilsyn med at kommunen oppfyller dei pliktene som er pålagt i eller i medhald av opplæringslova, jf. opplæringslova § 14-1 første ledd, jf. kommunelova kapittel 30.

Det er kommunen som har det overordna ansvaret for at krava i opplæringslova vert oppfylt, jf. opplæringslova § 13-10 første ledd. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen. Dersom kommunen ikkje følgjer regelverket, kan Fylkesmannen påleggje retting etter at kommunen har fått ein frist for å rette regelverksbrota.

Våre tilsyn er offentleg myndigheitsutøving, noko som inneber at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglane i forvaltningsretten og offentleglova. I tilsynet behandlar vi personopplysningar. Les meir om vår behandling av personopplysningar på [www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/](http://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/).

Når det gjeld metode for tilsyn etter opplæringslova, har Utdanningsdirektoratet utarbeidd eiga handbok som Fylkesmannen skal nytte. Handboka¹ ligg på Utdanningsdirektoratets nettsider.

---

¹ Metodehåndbok for tilsyn - en håndbok for tilsyn i metode for tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven.

1.1 Kort om kommunen

Alver kommune blei etablert 1. januar 2020 då kommunane Lindås, Radøy og Meland blei slått saman. Ostereidet ungdomsskule låg tidlegare i Lindås kommune. Både i Lindås kommune og i Alver kommune er myndigheita til å gjere vedtak om spesialundervisning delegert til rektor.

I dette tilsynet kontrollerer vi kommunens praksis for å gjere vedtak om spesialundervisning. Erfaringar frå mellom anna klagebehandling viser at desse forholda er avgjerande for seinare gjennomføring av spesialpedagogiske tiltak.

I vårt opningsbrev av 9. januar 2020 skreiv vi at tilsynet går ut på å kontrollere om kommunen følgjer regelverket i opplæringslova med forskrifter. For å kontrollere dette undersøker vi praksis ved Ostereidet ungdomsskule. Kommunen og skulen er vald ut på bakgrunn av kor sannsynleg det er at krava i regelverket ikkje er oppfylte, og kva for konsekvensar det kan få for elevane. Denne risikovurderinga byggjer på informasjon Fylkesmannen har frå ulike kjelder. Når det gjeld vår risikovurdering av Ostereidet ungdomsskule, peika vi mellom anna på følgjande forhold:

- Grunnskolens informasjonssystem (GSI) viser at ved Ostereidet ungdomsskule har over 10 prosent av elevane vedtak om spesialundervisning. Tidelegare skuleår har dette talet vore noko høgare.
- Fylkesmannen har tidlegare motteke klage på vedtak om spesialundervisning som har vist manglar i skulens vedtak. Vi ønskjer difor å kontrollere skulens praksis når det gjeld å gjere vedtak om spesialundervisning.

I opningsbrevet bad vi om til saman 14 enkeltvedtak om spesialundervisning med tilhøyrande sakkunnige vurderingar.

1.2 Om gjennomføringa av tilsynet

Vi opna tilsyn med Alver kommune i opningsbrev av 9. januar 2020. Kommunen vart pålagt å levere dokumentasjon til oss med heimel i opplæringslova § 14-1 første ledd, jf. kommunelova § 30-3.

Kommunen hadde frist til 3. februar 2020 for å levere eigenvurdering i RefLex, dvs. frå skuleleiinga ved skulen. Grunna kommunesamanslåing og nye datasystem hjå kommunen hadde melding om tilsyn kome seint fram til kommunen. Kommunen bad difor om utsetjing for å sende inn dokumentasjon med to veker. Fylkesmannen utsette fristen slik:

- 7. februar var ny frist for å sende inn vedtak om spesialundervisning med tilhøyrande sakkunnige vurderingar.
- 14. februar var ny frist for rektor for å sende inn eigenvurdering i RefLex.

Kommunen sende enkeltvedtak med tilhøyrande sakkunnige vurderingar innan fristen. I dei innsendte sakene er det gjort vedtak både av tidlegare Lindås kommune og no Alver kommune.

Ved innsending av eigenvurdering i RefLex synt det seg at rektor hadde fått invitasjon til feil eigenvurderingsoppsett. Fylkesmannen tok difor imot rektors eigenvurdering 24. februar, det vil seie 10 dagar seinare enn oppsett frist.

Hovudtemaet spesialundervisning inngår i felles nasjonalt tilsyn frå 2018 og er delt inn i tre delar:

1. PPT sitt ansvar for å utarbeide sakkunnige vurderingar og hjelpe skulane med å utvikle kompetansen og organisasjonen.
2. Gjere vedtak om spesialundervisning.
3. Planlegge, gjennomføre og følgje opp spesialundervisninga.

Temaet for tilsynet er om Ostereidet ungdomsskule oppfyller krava til å gjere vedtak om spesialundervisning etter opplæringslova § 5-1.

I samband med tilsynet har vi ikkje gjennomført intervju, sjølv om det det var opna for dette i opningsbrevet.

Vi sende førebels tilsynsrapport til dykk 2. mars 2020. I rapporten presenterte vi våre førebelse vurderingar og konklusjonar. De har ikkje kommentert innhaldet i den førebelse rapporten innan fristen 16. mars 2020.

2 Gjere vedtak om spesialundervisning

2.1 Samtykke frå foreldre til elevar under 15 år og frå elevar over 15 år ved vedtak om spesialundervisning

2.1.1 Rettslege krav

Elevar over 15 år og foreldra til elevar under 15 år, skal samtykkje til vedtak om spesialundervisning, jf. opplæringslova § 5-4 andre ledd. Dersom Pedagogisk-psykologisk teneste (PPT) har gjort ei sakkunnig vurdering og eleven eller foreldra har samtykka til spesialundervisning, skal skulen gjere eit skriftleg enkeltvedtak, jf. opplæringslova § 5-1 første ledd, jf. forvaltningslova §§ 2 og 23. Kravet om å gjere vedtak gjeld uavhengig av kva som er konklusjonen i den sakkunnige vurderinga.

Barnelova § 32 seier at barn som er fylt 15 år, avgjer sjølv spørsmål om val av utdanning og om å melde seg inn i eller ut av foreiningar.

2.1.2 Fylkesmannens observasjonar, vurderingar og konklusjonar

Kontrollspørsmål: Innhentar skulen samtykke frå elevar over 15 år og foreldre til elevar under 15 år, før skulen gjer vedtak om spesialundervisning?

Rektor svarar nei på spørsmål i RefLex om skulen innhentar samtykke frå elevar over 15 år. Han kommenterer svaret med at skulen sender ut varsel om at det vil bli gjort vedtak om spesialundervisning. Varselet er adressert til føresette. Førehandsvarsla som er sendt inn er ikkje adressert til aktuelle elevar som er over 15 år.

Rektor svarar bekreftande på spørsmålet i RefLex om skulen innhentar samtykke frå foreldra til elevar under 15 år før dei gjer vedtak om spesialundervisning. I kommentaren skriv rektor det same, det vil seie at skulen sender ut varsel om at det vil bli gjort vedtak om spesialundervisning. Alle innsendte førehandsvarsel er sendt til føresette.

Fylkesmannen vil presisere at krava i opplæringslova § 5-4 og barnelova § 32 seier at føresette og elevar over 15 år må gi samtykke til spesialundervisning. Det skal vere eit informert samtykke, og skulen har ikkje dokumentert at elevar over 15 år får førehandsvarsel i eige brev, eller får annan informasjon som sikrar at samtykke er informert og forstått.

I dei innleverte sakene er det fleire elevar over 15 år som har fått vedtak om spesialundervisning utan at kommunen har dokumentert at det er innhenta samtykke frå elevane, t.d. ved førehandsvarsel. Det kjem heller ikkje fram at desse elevane skal ha ønska spesialundervisning, slik at det ikkje er behov for å hente inn samtykke. Ostereidet ungdomsskule oppfyller difor ikkje lovkravet om å innhente samtykke frå elevar over 15 år før det blir gjort vedtak om spesialundervisning.

Fylkesmannen konkluderer med at lovkrav om samtykke frå føresette til elevar under 15 år er oppfylt, men at lovkrava om samtykke frå elevar over 15 år ikkje er oppfylt.

Fylkesmannen konkluderer med at krava i regelverket ikkje er oppfylt.

2.2 Saka skal vere tilstrekkeleg opplyst

2.2.1 Rettslege krav

Elevar og foreldre skal få moglegheit til å uttale seg om innhaldet i den sakkunnige vurderinga, før skulen gjer enkeltvedtak, jf. opplæringslova § 5-4 andre og tredje ledd, og barnekonvensjonen artikkel 12.

Dersom utgreiinga eller tilrådinga i den sakkunnige vurderinga er mangelfull, eller det manglar andre opplysningar i saka, skal skulen be PPT eller andre om supplerande opplysningar, jf. forvaltningslova § 17.

2.2.2 Fylkesmannens observasjonar, vurderingar og konklusjonar

Kontrollspørsmål: Gir skulen eleven og foreldra mogelegheit til å uttale seg om innhaldet i den sakkunnige vurderinga, før skulen gjer enkeltvedtak?

Rektor svarar nei på spørsmålet i RefLex om eleven får moglegheit til å uttale seg om innhaldet i den sakkunnige vurderinga, før skulen gjer enkeltvedtak. I kommentaren skriv rektor: «Dette er ikkje ein praksis skuleeigar ved Ostereidet skule er kjent med.»

Retor svarar òg nei på spørsmålet i RefLex om foreldra til eleven får moglegheit til å uttale seg om innhaldet i den sakkunnige vurderinga, før skulen gjer enkeltvedtak.

Opplæringslova § 5-4 og barnekonvensjonen artikkel 12 er lovgrunnlaget for at foreldra får høve til å uttale seg om innhaldet i den sakkunnige vurderinga, spesielt dersom skulens vedtak avvik frå den sakkunnige vurderinga.

Elevar som det er utarbeidd sakkunnig vurdering for, har rett til å uttale seg, utan omsyn til alder. Det er viktig at eleven får nødvendig informasjon for å kunne ta stilling til innhaldet i den sakkunnige vurderinga og om ho/han vil uttale seg. Dersom PPT har regien for informasjonen, er det viktig at skulen som vedtaksinstans kjenner til om informasjonen er gitt og at denne er tilpassa eleven. Eventuelle uttalar frå forelde og eleven må bli vidareformidla til skulen før vedtak.

Fylkesmannen konkluderer med at skulen ikkje har sannsynleggjort rutinar som gjer det mogeleg for eleven og foreldra å uttale seg om innhaldet i den sakkunnige vurderinga, før skulen gjer enkeltvedtak.

Fylkesmannen konkluderer med at krava i regelverket ikkje er oppfylt.

Kontrollspørsmål: Sørgjer skulen for at saka er tilstrekkeleg opplyst før dei gjer vedtak om spesialundervisning?

Rektor svarar ja på spørsmål i RefLex om skulen hentar inn fleire opplysningar frå PPT dersom den sakkunnige vurderinga er mangelfull. Rektor kommenterer ikkje svaret nærare, det vil seie kva rutinar skulen har på dette området. Det går heller ikkje fram av dei sakkunnige vurderingane i kva grad skulen har innhenta fleire opplysningar frå PPT.

Rektor svarar òg bekreftande på RefLex-spørsmål om skulen gjer vedtak om spesialundervisning på bakgrunn av oppdatert informasjon om eleven og opplærings situasjonen. Rektor kommenterer ikkje svaret nærare.

Vi har tidlegare konkludert med at kommunen ikkje kan sannsynleggjere at eleven får høve til å uttale seg om sakkunnig vurdering før det blir gjort enkeltvedtak.

Fylkesmannen meiner derfor at saka ikkje er tilstrekkeleg opplyst når skulen ikkje har synleggjort ein praksis der den vedtaket gjeld, får høve uttale seg før vedtaket blir gjort. Då fleire av dei sakkunnige vurderingane òg gjeld for fleire år, vil det vere sentralt å få fram slik informasjon frå eleven for at saka er tilstrekkeleg opplyst.

Skulen har heller ikkje sannsynleggjort at dei har ei rutine for å innhente fleire opplysningar frå PPT, anten fordi sakkunnig vurdering er mangelfull eller fordi opplysningane ikkje er oppdaterte.

Fylkesmannen konkluderer med at krava i regelverket ikkje er oppfylt.

Kontrollspørsmål: Gjer skulen enkeltvedtak i alle saker der PPT har gjennomført ei sakkunnig vurdering?

I dei innsendte sakene er det gjort vedtak både av Lindås kommune og Alver kommune. Der Lindås kommune har gjort vedtak er desse daterte i slutten av september 2019. Vedtak gjort av Alver kommune er alle daterte til slutten av januar 2020. Vi føreset at Lindås kommune gjorde enkeltvedtak i desse sakene for hausten 2019.

Rektor svarar bekreftande på spørsmålet i RefLex om skulen gjer enkeltvedtak for elevar dersom PPT tilrår spesialundervisning. Rektor kommenterer ikkje svaret nærare, men dei innsendte sakene viser at skulen gjer vedtak om spesialundervisning dersom PPT tilrår dette.

På spørsmålet i RefLex om skulen gjer enkeltvedtak dersom PPT ikkje tilrår spesialundervisning, svarar rektor nei. Han kommenterer ikkje svaret nærare. I ei av dei innsendte sakene tilrår PPT at elevens behov vert tekne i vare innafor den ordinære opplæringa, men i denne saka har ikkje skulen gjort vedtak.

Tilrådinga i den sakkunnige vurderinga er utan betydning for retten til å få eit enkeltvedtak. Det sentrale er at enkeltvedtak gir klagerett, og elev/føresette vil såleis ha ei moglegheit for ei vurdering frå klageinstansen, til dømes av om den sakkunnige vurderinga oppfyller krav i opplæringslova § 5-3. Difor er det viktig at skulen gjer vedtak i alle saker uavhengig om PPT tilrår spesialundervisning.

Basert på skulens innsendte vedtak, finn vi det ikkje sannsynleggjort at skulen har ein lovleg praksis for å gjere vedtak i saker der PPT ikkje tilrår spesialundervisning.

Fylkesmannen konkluderer med at krava i regelverket ikkje er oppfylt.

2.3 Enkeltvedtaket skal innehalde opplysningar om spesialundervisninga

2.3.1 Rettslege krav

Krava til innhald i eit enkeltvedtak følgjer av opplæringslova § 5-3 andre ledd, jf. forvaltningslova §§ 2, 23 og 25.

Enkeltvedtaket skal opplyse om følgjande:

- kor mange timar spesialundervisning elevane skal ha
- kva for fag eller område eleven skal få spesialundervisning i
- kva for avvik skulen eventuelt skal gjere frå dei ordinære læreplanane, og kva for fag avvika skal gjelde for
- kva for konkrete kompetansemål elevane skal nå
- korleis skulen skal organisere spesialundervisninga
- kva for kompetanse dei som skal gjennomføre spesialundervisninga, skal ha

Dersom tilrådinga i den sakkunnige vurderinga skal gjelde, og det går klart fram kva PPT tilrår, kan vedtaket vise til opplysningane i den sakkunnige vurderinga.

Enkeltvedtak som ikkje samsvarar med den sakkunnige vurderinga, skal vise kvifor eleven likevel kan få eit forsvarleg utbyte av opplæringa, jf. opplæringslova § 5-3 fjerde ledd.

Skulen skal vurdere kva som er til eleven sitt beste når han tar stilling til kva for omfang, innhald og organisering spesialundervisninga skal ha, og kva for kompetanse dei som skal gjennomføre opplæringa skal ha, jf. barnekonvensjonen artikkel 3. Eleven sitt syn er svært viktig i vurderinga av kva som er til eleven sitt beste. Det skal sterke omsyn til for at skulen kan setje eleven sitt beste til side.

Det skal gå fram av enkeltvedtaket kor lenge vedtaket varer, jf. opplæringslova § 5-1 første ledd og forvaltningslova §§ 2, 23 og 25. Enkeltvedtaket kan ikkje vare lenger enn den sakkunnige vurderinga vedtaket byggjer på.

2.3.2 Fylkesmannens observasjonar, vurderingar og konklusjonar

Kontrollspørsmål: Inneheld enkeltvedtaka opplysningar om kor lenge vedtaket varer?

Rektor svarar bekreftande i eigenvurderinga på om enkeltvedtaka inneheld opplysningar om varigheit. I kommentaren skriv rektor at PPT «(..) i nokre sakkunnige uttaler at den gjeld for heile ungdomsskuleløpet. Skuleleiinga fattar vedtak for eit skuleår av gangen.» I to av dei innsendte sakene er vedtaka gjort av Lindås kommune og Alver kommune, men alle vedtaka inneheld opplysningar om kor lenge vedtaket varer, det vil seie vedtaket er gjort for skuleåret 2019-2020.

Fylkesmannen konkluderer med at krava i regelverket er oppfylt.

Kontrollspørsmål: Inneheld enkeltvedtaka opplysningar om **tal timar** med spesialundervisning i faga, og samla timetal for elevane?

Rektor svarar bekreftande på spørsmål i RefLex om det spesialpedagogiske vedtaket inneheld opplysningar om omfang, det vil seie både samla timetal og timar til fag eller område der eleven skal få spesialundervisning. Rektor kommenterer ikkje svara nærare.

I to av dei innsendte vedtaka frå Lindås kommune går det fram korleis timetalet er fordelt på fag. I vedtaka frå Alver kommune er det totale omfanget oppgitt, men korleis timane er fordelte på fag eller korleis dei konkret er timetalfesta til ulike sosiale dugleikar er ikkje gjennomført. Vi gjer merksam at i ei av dei innleverte sakene er ein annan kommune ansvarleg for vedtak om spesialundervisning, jf. § 8-1 i forskrift til opplæringslova. Omfanget i vedtaket er difor uklart.

Lovkrava er at vedtaket skal vise omfanget av spesialundervisninga, det vil seie timetalet for dei aktuelle faga og samla timetal for eleven. Dersom det går klårt fram av den sakkunnige vurderinga kva som er tilrådd, kan vedtaket vise til denne vurderinga.

Fylkesmannen kan etter dette ikkje sjå at det er sannsynleggjort at kommunen har ei rutine for å gjere vedtak som inneheld opplysningar om tal timar spesialundervisning fordelt på fag.

Fylkesmannen konkluderer med at krava i regelverket ikkje er oppfylt.

Kontrollspørsmål: Inneheld enkeltvedtaka opplysningar om kva for **innhald** spesialundervisninga skal ha?

I eigenvurderinga i RefLex svarar rektor både bekreftande og avkreftande på dei aktuelle spørsmåla om innhald. Rektor ja på spørsmålet om vedtaket inneheld opplysningar om kva fag eller område eleven skal få spesialundervisning i, men svarar nei på spørsmålet om enkeltvedtaka opplyser om avvik frå dei ordinære læreplanane. I kommentaren skriv han at for enkeltvedtaka «(...) produsert ved Ostereidet ungdomsskule har ikkje dette vore konsekvent. I nokre planar vert det orientert om korleis den planlagde spesialundervisninga avvik frå dei ordinære læreplanane. Andre vedtak er meir generelle.»

I dei innsendte vedtaka går det fram kva for fag eller område eleven vil få spesialundervisning i, men det er ikkje oppgitt eventuelle avvik frå læreplanane. Formuleringar som går att er at eleven skal følgje klassen sin ordinære undervisning i alle fag eller så langt det er mogeleg å følgje klassen sin plan. Når det gjeld innhaldet i enkeltvedtaka, kan Fylkesmannen ikkje konkludere med at skulen har sannsynleggjort ein praksis som er i tråd med regelverket, særleg gjeld dette eventuelle avvik frå læreplanane.

Dersom kommunen i vedtaket til dømes viser til PPT sin tilråding om innhald, er kravet at det skal gå klart fram av den sakkunnige vurderinga om det skal gjerast avvik frå læreplanane.

Fylkesmannen konkluderer med at krava i regelverket ikkje er oppfylt.

Kontrollspørsmål: Inneheld enkeltvedtaka opplysningar om korleis skulen skal **organisere** spesialundervisninga?

Rektor svarar bekreftande på spørsmålet i RefLex om **organisering**, det vil seie om enkeltvedtaka inneheld opplysningar om korleis skulen skal organisere opplæringa. I kommentaren skriv han at det i vedtaket «(...) står (..) om skulen planlegg at spesialundervisninga skal organiserast i små grupper, i klasserommet saman med resten av klassen, eller som eineundervisning.»

I vedtaka er det gjennomgåande opplyst om korleis spesialundervisninga skal organiserast i dei ulike faga. Dette gjeld vedtaka både frå Lindås og Alver kommune. Døme på formuleringar som går att: Delta i klassen, delta i klassen og delta, følgje gruppa med tilpassing, matematikk og engelsk i mindre gruppe.

Tidlegare har vi vist til at vedtaka ikkje spesifiserer korleis timane er fordelte på fag. Lovkravet er at ein i vedtaka òg må få fram kor mykje tid eleven skal nytte på dei ulike organisatoriske løysingane. Vi har konkludert med at skulen har sannsynleggjort ein praksis som viser korleis spesialundervisninga skal organiserast i fag, men det går derimot ikkje fram kor mykje tid eleven skal nytte på dei ulike organisatoriske løysingane. Fylkesmannen kan ikkje konkludere med at skulen imøtekjem lovkrava på dette punktet.

Vi gjer merksam på at dersom det går klart fram av den sakkunnige vurderinga kva som er tilrådd når det gjeld organisering, kan vedtaket vise til den sakkunnige vurderinga.

Fylkesmannen konkluderer med at krava i regelverket ikkje er oppfylt.

Kontrollspørsmål: Inneheld enkeltvedtaka opplysningar om kva for kompetanse dei som skal gjennomføre spesialundervisninga, skal ha?

Rektor svarar bekreftande på spørsmålet i RefLex om enkeltvedtaka inneheld opplysningar om kva kompetanse dei som skal gjennomføre spesialundervisninga skal ha. Rektor kommenterer ikkje svaret nærare.

Vedtaket skal vise kva for kompetanse dei som skal gjennomføre dei ulike delane av spesialundervisninga, skal ha. Vedtaksorganet kan derimot stille høgare krav enn det som følgjer av lova, t.d. spesialpedagog eller logoped. Organet kan òg gjere unntak frå kompetansekrava, t.d. assistent, men ein kan berre gjere unntak frå krava i opplæringslova dersom det gir eleven eit forsvarleg utbyte av opplæringa.

Fylkesmannen presiserer at dersom det ikkje er kompetansekrav ut over det som følgjer av lova, det vil seie pedagog, treng ikkje enkeltvedtaket omtale kravet til kompetanse.

I nokre av dei innsendte vedtaka står det at eleven skal ha spesialundervisning, det kan sjå ut som om kommunen i desse sakene meiner pedagog, det vil seie ikkje avvik frå kompetansekrava. I nokre vedtak er det presisert at kompetansen skal vere lærer, men då gjerne i kombinasjon med miljøarbeidar og assistent. Bortsett frå i ei av dei innleverte sakene kan vi ikkje sjå at det er gjort vedtak om høgare kompetanse.

Dersom skulen vedtek den kompetansen som er tilrådd av PPT, kan skulen vise til den sakkunnige vurderinga.

I dei innsendte vedtaka er det opplyst om kva for kompetanse dei som skal gjennomføre spesialundervisninga skal ha.

Fylkesmannen konkluderer med at krava i regelverket er oppfylt.

Kontrollspørsmål: Grunngir skulen vedtak som ikkje samsvarer med den sakkunnige vurderinga, ved å vise kvifor eleven likevel kan få eit forsvarleg utbyte av opplæringa?

Rektor svarar bekreftande på spørsmålet i RefLex. Han kommenterer svaret med at «Alle vedtakene som vart skrevet for skuleåret 2019/20 var i tråd med tilråding frå PPT.»

Dersom det er avvik frå tilrådinga i den sakkunnige vurderinga, må skulen grunngi dette ved å vise kvifor eleven likevel kan få eit forsvarleg utbyte av opplæringa. Dette gjeld anten avviket er knytt til om de skal setje i gang spesialundervisning, eller om avviket er knytt til kva for spesialundervisning eleven skal få.

I fleire av det innsendte sakene tilrår PPT høgare kompetanse, det vil seie spesialpedagog, men utan at kommunen i vedtaket gjer greie for avviket og om eleven likevel får eit forsvarleg utbyte av opplæringa. I ei av sakene tilrår PPT 114 årstimar, medan vedtaket er på 76 årstimar utan av avviket er grunngitt nærare.

Fylkesmannen konkluderer med at krava i regelverket ikkje er oppfylt.

Kontrollspørsmål: Tek kommunen stilling til kva som er barnets beste når dei fattar vedtak om spesialundervisning?

Rektor svarer bekreftande på dette spørsmålet i RefLex, men kommenterer ikkje svaret nærare.

Når skulen gjer vedtak om spesialundervisning, må skulen ta stilling til kva som er elevens beste, jf. Grunnloven §104 og barnekonvensjonen artikkel 3. Her er nokre moglege moment utan at desse er uttømmende: Elevens syn på kva for opplæring som gir eit forsvarleg opplæringstilbod, elevens identitet og karaktertrekk og eigenskapar, familiemiljø og nære relasjonar, vern, omsorg og tryggleik, sårbarheit eller sårbare situasjonar, elevens rett til liv og utvikling, elevens fysiske og psykiske helse og elevens rett til utdanning.

Vi undersøker om det er teke stilling til barns beste i dei innleverte vedtaka. Det er ikkje eit krav om eige punkt om barns beste i vedtaket, men det må likevel gå fram kva moment som er vurdert og teke stilling til. I nokre av vedtaka går det fram kva som er eleven sine behov og kva dette vil krevje av opplæringa. Formuleringar som at skuledagen skal vere føreseieleg og strukturert, vektlegging av meistring både fagleg og sosialt, målretta oppmuntring, klargjering og forklaring av oppgåver er døme på barns beste-vurderingar. Skulen har ikkje dokumentert ein praksis som viser at barns beste er gjennomgåande i vedtaka.

Elles viser vi til manglar tidlegare i rapporten som gjeld elevar over 15 år sine rettar og elevens rett å kjenne innhaldet i den sakkunnige vurderinga.

Fylkesmannen konkluderer med at krava i regelverket ikkje er oppfylt.

2.4 Enkeltvedtaket skal informere om klagereglar, innsynsrett og oppstartsdato

2.4.1 Rettslege krav

Enkeltvedtaket skal gi informasjon om klagerett, klagefrist, klageinstans og kor klagen skal sendast, jf. forvaltningslova § 27 tredje ledd. Vidare skal vedtaket informere om retten til å sjå dokumenta i saka.

2.4.2 Fylkesmannens observasjonar, vurderingar og konklusjonar

Kontrollspørsmål: Inneheld enkeltvedtaka, eller oversendinga av enkeltvedtaka, informasjon om høve til å klage, klagefrist, klageinstans og informasjon om at klagen skal sendast til skulen?

Rektor svarar bekreftande til spørsmåla i RefLex. På spørsmålet om vedtaket inneheld informasjon om at klagen skal sendast til skulen, kommenter rektor svaret med at «Skulen informerer om at klagen skal sendast til den som fatta vedtaket. Vidare får dei som mottar vedtaket informasjon om at dersom dei ikkje får medhald i ny handsaming, vert klagen sendt til endeleg avgjerd hjå fylkesmannen i Vestland.»

Alle enkeltvedtaka frå Alver kommune inneheld informasjon om klagerett, klagefrist og korrekt klageinstans. Vidare blir det opplyst at klage skal sendast til instansen som har gjort vedtaket, dvs. skulen.

Vi gjer merksam på at elevar over 15 år også kan klage på vedtak om spesialundervisning.

Bortsett frå nokre vedtak frå Lindås kommune er det opplyst om at Fylkesmannen i Hordaland, utdanningsavdelinga, er klageinstans. Fylkesmannen i Vestland, utdanning og verjemål, vil vere heilt korrekt klageinstans.

Fylkesmannen konkluderer med at krava i regelverket er oppfylt.

Kontrollspørsmål: Inneheld enkeltvedtaka, eller oversendinga av enkeltvedtaka, informasjon om retten til å sjå saksdokumenta?

Rektor svarar ikkje på dette spørsmålet i Reflex, men i alle innsendte vedtak er det gitt informasjon om rett til å sjå saksdokumenta. I vedtaka frå Alver kommune og Lindås kommune nyttar begge kommunane denne formuleringa: «Ta kontakt med skulen om De ønskjer å sjå dokumenta i saka, eller ønskjer å klage.»

Fylkesmannen konkluderer med at krava i regelverket er oppfylt.

Kontrollspørsmål: Gjer skulen vedtak om spesialundervisning så snart som mogleg og med oppstartdato ut frå eleven sitt behov?

Rektor svarar bekreftande på spørsmålet i RefLex om gjentakande lang saksbehandlingstid alltid skuldast sakens omfang og kompleksitet, og ikkje kapasitetsmessige utfordringar. Rektor kommenterer ikkje svaret nærare.

Både Lindås kommune og Alver kommune sender førehandsvarsel med opplysning om når vedtaka vil bli sendt frå skulen. Gjennomgang av førehandsvarsla og av vedtaka viser samsvar mellom varsla dato for vedtak i varselet og dato for utsendte vedtak.

I innsendte saker frå Alver kommune er vedtaka gjort i januar 2020. Vi legg til grunn at Lindås kommune gjorde vedtak ved skulestart hausten 2019, og at Alver kommune som ny kommune har gjort nytt vedtak.

I dei innsendte vedtaka er det ikkje gjort vedtak for bestemte tidsperiodar inni skuleåret. Rektor svarar likevel bekreftande på dette spørsmålet i RefLex, det vil seie om skulen set oppstartstidspunkt ut frå elevens behov. Han kommenterer svaret slik: «Skulen vurderer kontinuerleg behovet for spesialundervisning gjennom året. Dersom skulen er i tvil om eleven har tilfredsstillande utbyte av det ordinære opplæringstilbodet blir det teke kontakt med PPT.»

Vi konkluderer med at skulen har sannsynleggjort ein praksis som viser at skulen gjer vedtak om spesialundervisning så snart som mogleg og med oppstartdato ut frå eleven sitt behov.

Fylkesmannen konkluderer med at krava i regelverket er oppfylt.

3 Pålegg om retting

Vi har funne at de ikkje etterlever regelverket på alle område. Vi pålegg dykk å rette opp følgjande, jf. opplæringslova § 14-1 første ledd, jf. kommunelova § 30-4:

Gjere vedtak om spesialundervisning og oppfylle krava til enkeltvedtak

1. Alver kommune må sørge for å gjere vedtak som oppfyller retten til spesialundervisning og saksbehandlingsreglane i forvaltningslova, jf. opplæringslova §§ 5-1 og 5-3, forvaltningslova §§ 2, 17, 23, 25, 27 og barnekonvensjonen artikkel 3.

Alver kommune må i samband med dette sjå til at Ostereidet ungdomsskule:

- a. innhentar samtykke frå elevar over 15 år før skulen gjer vedtak om spesialundervisning
- b. gir elevar moglegheit til å uttale seg om innhaldet i den sakkunnige vurderinga, før skulen gjer enkeltvedtak
- c. sørger for at saka er tilstrekkeleg opplyst før dei gjer vedtak
- d. gjer enkeltvedtak i alle saker der PPT har gjennomført ei sakkunnig vurdering
- e. at enkeltvedtaka inneheld opplysningar om tal timar i fag med spesialundervisning
- f. at enkeltvedtaka inneheld opplysning om korleis timetalet er fordelt på fag
- g. at enkeltvedtaka inneheld opplysning om organisering på dei ulike løysingane
- h. grunngir enkeltvedtak som ikkje er i samsvarer med den sakkunnige vurderinga, ved å vise kvifor eleven likevel får eit forsvarleg utbytte
- i. tek stilling til kva som er barnet sitt beste når dei gjer vedtak om spesialundervisning

3.1 Oppfølging av pålegga

De skal setje i verk tiltak for å rette brot på regelverket straks. Når pålegga er retta, skal de erklære at rettinga er gjennomført og gjere greie for korleis de har retta.

Fristen er 15. mai 2020.

Vi vil ikkje avslutte tilsynet før de gjennom erklæringa og utgreiinga har vist at pålegga er retta.

Når vi avsluttar tilsynet, vil vi utarbeide eit informasjonsskriv for elevar og foreldre som summere opp tilsynet og kommunens tiltak.

4 Kommunen har rett til å klage

Tilsynsrapporten er eit enkeltvedtak etter forvaltningslova § 2 bokstav b. De kan klage på enkeltvedtaket.

Dersom de klagar, må de gjere det innan tre veker. Fristen gjeld frå beskjed om at brevet har komme fram til dykk, jf. forvaltningslova §§ 28 og 29. De sender klagen til oss. Vi har moglegheit til å gjere om vedtaket. Dersom vi ikkje er einige med dykk, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjer saka.

I forvaltningslova § 32 kan de sjå korleis de skal utforme klagen.

De kan be om at vi ikkje set i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endeleg avgjord av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningslova § 42.

De er part i saka og har rett til innsyn i saksdokumenta, jf. forvaltningslova § 18.

Leikanger 24. mars 2020

Helge Pedersen
tilsynsleiar

Astrid Terese Aam
seniorrådgjevar

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Gjere vedtak om spesialundervisning og oppfylle krava til enkeltvedtak

Innsendte dokument frå Ostereidet ungdomsskule

- Eigenvurdering frå rektor gjennom RefLex: Gjere vedtak om spesialundervisning
- 14 enkeltvedtak om spesialundervisning med tilhøyrande sakkunnige vurderingar